

WORLD POLITICS

Homepage: <https://interpolitics.guilan.ac.ir/>

Print Issn: 2383-0123

Online Issn: 2538-4899

Analyzing China's Maritime Power Strategy Based on the Game of Weiqi

Tayebe Vaezi Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Regional Studies, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Iran

Omid Khazaei Ph.D in International Relations, Kharazmi University, Tehran, Iran

Article Info

Article Type:

Reserch Article

Article history:

Received 2026/1/21

Accepted 2026/5/14

Published Online

2026/6/21

ABSTRACT

Naval power constitutes a fundamental pillar for achieving global status. Since the 1980s, China, as an emerging power, has been enhancing its naval capabilities. Numerous studies have analyzed China's maritime power strategy through the lens of Western theoretical frameworks. This study addressed the question of how to analyze China's maritime power development through the lens of traditional Chinese strategic game, Weiqi. This qualitative study thematically analyzed library sources to identify key themes in China's maritime strategy. Findings indicated that China's pursuit of sea dominance is closely linked to principles of the game of Weiqi. These principles include territorial expansion and influence enhancement, adaptability, avoidance of direct confrontation, dominance over strategic areas, breaking encirclement, diminishing rivals' influence, and achieving superiority. The primary conclusion of this study is that the indigenous conceptual framework of the game of Weiqi, analyzed through a cultural lens from within China, can provide insights into China's foreign policy and its maritime strategy. This enhances the comprehension of China's conduct in multiple areas, particularly in maritime contexts.

Cite this Article: Vaezi, T. and Khazaei, O. (2026). Analysis of China's Maritime Power Strategy Based on the Game of Weiqi. *World Politics*, 15(1), 7-32. doi: 10.22124/wp.2026.31532.3580

© Author(s)

Publisher: University of Guilan

DOI: 10.22124/wp.2026.31532.3580

1. Introduction

The pursuit of maritime power has historically been considered a fundamental prerequisite for achieving global power status. Since the 1980s, China has progressively transitioned from a land-focused strategic posture to a maritime-oriented strategy. Western researchers have often employed historical Western frameworks, such as Mahan's sea power theory and Corbett's maritime strategy, to assess China's maritime strategy. However, this article argues that these perspectives offer only a limited understanding of the rationale for China's naval rise. This study utilizes the traditional Chinese strategic game of Weiqi, or Go, as a conceptual framework to enhance our understanding of this subject. In contrast to chess, which focuses on decisive confrontations and the elimination of opponents, Weiqi emphasizes gradual expansion, encirclement, flexibility, and patience. This study seeks to explore the understanding of China's maritime power strategy through the framework of the game of Weiqi.

2. Theoretical Framework

This study is fundamentally based on the indigenous logic of Weiqi. This game incorporates several strategic principles that analogously reflect China's maritime behavior: Moyo (Territorial Influence): the gradual establishment of spheres of influence without immediate territorial occupation. Sabaki (Flexibility): the ability to maneuver and reconfigure positions in response to rival actions with minimal cost. Liberty (Freedom of Movement): the maintenance of one's strategic positions to avoid encirclement, akin to breaking blockades and ensuring access to sea lanes. Shi (Incremental Advantage): the creation of structural positions that yield long-term superiority, even in the absence of short-term confrontation. Fuseki (Peripheral Expansion): the initiation of influence from marginal areas, progressively advancing toward central strategic zones. This framework contrasts sharply with Western military traditions that emphasize direct confrontation and decisive victory. Weiqi provides a cultural interpretation grounded in China's strategic heritage, emphasizing patience, non-linear advancement, multi-faceted engagement, and long-term encirclement rather than immediate confrontations.

3. Methodology

This qualitative study employed desk studies and thematic analysis as research tools. Over 30 key sources—including peer-reviewed journal articles, think-tank reports, official Chinese policy documents, and case studies were systematically analyzed. Then a coding process was carried out in three stages:

- 1 .Open coding: extracting 78 initial codes related to China's maritime behavior, such as artificial island construction, port diplomacy, fishing fleets, naval deployments, Belt and Road Initiative, and the Maritime Silk Road.
- 2 .Axial coding: merging overlapping codes into broader thematic categories such as “establishing spheres of influence,” “flexibility and multi-layered engagement,” and “avoidance of direct conflict”.

3 .Selective coding: aligning these themes with the conceptual categories of Weiqi to form an integrated analytical framework.

4. Discussion

The thematic analysis indicated that China's maritime strategy aligns closely with the principles of Weiqi. This alignment is illustrated by several key themes: Creating Spheres of Influence (Moyo): China's actions in the South China Sea—such as the nine-dash line claims, construction of artificial islands, and deployment of coast guards—reflect attempts to gradually turn potential areas of influence into de facto controlled zones. These efforts establish “facts on the ground” without requiring immediate full-scale confrontation. Incremental Expansion and Patience (Shi): Rather than pursuing abrupt territorial grabs, China invests in long-term projects such as port development in Gwadar (Pakistan), Hambantota (Sri Lanka), and Djibouti. These projects enhance China's maritime presence while allowing flexibility and gradual consolidation of influence. Breaking Encirclement and Preserving Liberty: China faces strategic vulnerabilities, particularly the “First Island Chain” and the Malacca Strait dilemma. Through the Belt and Road Initiative (BRI) and the “String of Pearls” strategy, Beijing seeks alternative sea lanes and access points to reduce dependency on chokepoints and prevent strategic encirclement. Avoidance of Direct Conflict (Sabaki and Gray Zone Tactics): China carefully avoids direct military confrontation with the United States or regional rivals. Instead, it employs gray-zone tactics such as deploying maritime militias, coast guard vessels, and information campaigns. These tactics impose costs on rivals while staying below the threshold of outright war. Flexibility and Multi-Layered Engagement: China combines economic, diplomatic, and military instruments in a complementary manner. Examples include medical diplomacy during the COVID-19 pandemic, Confucius Institutes, scholarships, disaster-relief missions, and economic investments. These actions increase China's influence while projecting an image of a responsible global power. Peripheral to Central Expansion (Fuseki): Consistent with Weiqi logic, China begins its maritime expansion in peripheral areas—such as Africa, Latin America, and the Indian Ocean—and gradually moves toward contested core regions like the South China Sea. This study generally showed that China's maritime behavior is not merely reactive to Western encirclement but is actively shaped by an indigenous strategic culture rooted in Weiqi.

5. Conclusion And Suggestions

The findings indicated that China's maritime power strategy is more comprehensively understood through the perspective of Weiqi. This framework demonstrates a pattern of gradualism, strategic patience, indirect confrontation, and multi-dimensional engagement that is not adequately addressed by Western theories alone. The maritime rise of China is propelled by both material interests, such as geopolitical security, economic growth, and technological advancement, and by a cultural-strategic rationale rooted in its civilizational heritage. Weiqi explains why

China emphasizes influence, flexibility, and long-term encirclement over direct decisive battles. The principles of the game of Weiqi offer a framework for analyzing China's port diplomacy, the construction of artificial islands, Belt and Road maritime initiatives, and gray-zone strategies.

Recommendations:

1. Future studies are recommended to integrate indigenous non-Western frameworks like Weiqi with international relations theory to generate more culturally sensitive analyses.
2. Policymakers are recommended to interpret China's maritime behavior exclusively through Western military theories, as this may lead to a misinterpretation of its long-term strategic rationale.
3. Scholars are recommended to conduct comparative studies on how other cultural games (*e.g.*, Japanese Shogi, Indian Chess) influence strategic thinking across civilizations.
4. Regional states and global powers are recommended to recognize that China's strategy emphasizes gradual influence-building; therefore, counterstrategies must be equally patient and multi-dimensional.

This study enhanced comprehension of China's foreign policy conduct and its implications for the global maritime order by contextualizing China's maritime strategy within the cultural logic of Weiqi.

Keywords: China's maritime power strategy; Game of Weiqi; South China Sea; Gray Zone.

.

..

سیاست جهانی

شاپا چاپی: ۲۳۸۳-۰۱۳۳

شاپا الکترونیکی: ۲۵۳۸-۴۸۹۹

Homepage: <https://interpolitics.guilan.ac.ir/>

تحلیل راهبرد قدرت دریایی چین بر مبنای بازی وی چی

طیبه واعظی نویسنده مسئول، استادیار مطالعات منطقه ای، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، ایران.

رایانامه: vaezi@ut.ac.ir

امید خزائی دانش آموخته دکترای روابط بین الملل، دانشگاه خوارزمی، ایران.

رایانامه: Omidkhazaii888@gmail.com

درباره مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	داشتن قدرت دریایی از ارکان تبدیل شدن به قدرت جهانی است. چین به عنوان یک قدرت در حال ظهور از دهه ۱۹۸۰ شروع به افزایش قدرت دریایی خود نموده است. پژوهش های گوناگون با استفاده از چارچوب های نظری غربی راهبرد قدرت دریایی چین را تبیین کرده اند. در مقاله حاضر با استفاده از چارچوب مفهومی بازی سستی وی چی به این پرسش پاسخ می دهیم: چگونه قدرت یابی دریایی چین از منظر منطق بازی استراتژیک وی چی قابل تحلیل است؟ در پاسخ با کمک روش پژوهش کیفی تحلیل مضمون مبتنی بر منابع کتابخانه ای به این نتیجه رسیدیم که راهبرد دریایی چین در کسب برتری در دریا با اصول بازی وی چی از جمله توسعه قلمرو، انعطاف پذیری، اجتناب از درگیری مستقیم، تسلط بر مناطق استراتژیک، شکستن محاصره و کاستن از نفوذ رقبا و کسب برتری مرتبط است. بر این اساس یافته اصلی این پژوهش عبارتست از اینکه چارچوب مفهومی بازی وی چی می تواند با خوانشی فرهنگی از درون خود چین رفتار چین را در عرصه نظام بین الملل و راهبرد دریایی آن را مورد بررسی قرار داده و درک بهتری از رفتار این کشور ارائه دهد.
کلیدواژه ها: بازی وی چی، دریای جنوبی چین، راهبرد قدرت دریایی چین، منطقه خاکستری	
تاریخچه مقاله تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱/۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۲/۲۴ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۳/۳۱	

استناد به این مقاله: واعظی، طیبه و خزائی، امید. (۱۴۰۵). تحلیل راهبرد قدرت دریایی چین بر مبنای بازی وی چی. سیاست جهانی، ۱۵(۱)، ۷-۳۲.

doi: 10.22124/wp.2026.31532.3580

© نویسنده (گان)

ناشر: دانشگاه گیلان

مقدمه

در کشورهای مختلف به ویژه کشورهایی که دارای پیشینه تاریخی طولانی هستند بازی‌هایی متداول است که عموماً نشأت گرفته از فرهنگ و نوع نگاه مردمان به مسائل مختلف و به ویژه نوع نگاهشان به زندگی، ارتباطات، و منافعات است. این بازی‌ها که از آنها تحت عنوان بازی‌های استراتژیک یاد می‌شود بعضاً می‌توانند به فهم اهداف و راهبردهای سیاست خارجی و بین‌الملل این کشورها هم کمک کنند.

در این بین بازی وی‌چی نوعی بازی استراتژیک چینی است که ریشه در تاریخ این کشور داشته و از هزاران سال قبل در بین مردمان چین مرسوم بوده است. این بازی با ایجاد و خلق بازی‌های جدید همچنان در دوره معاصر محبوبیت و ماندگاری خود را حفظ کرده است. از آنجا که این بازی نه فقط به عنوان یک بازی عادی و مرسوم، بلکه نشان‌دهنده شیوه و مدل نگاه چینی به جهان پیرامون نیز هست در این مقاله به عنوان مبنایی برای تحلیل راهبرد قدرت دریایی چین در دهه‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. در سال‌های اخیر رویکرد و اقدامات چین در راستای تبدیل شدن به قدرت دریایی - از جمله افزایش توان نظامی دریایی، ایجاد بنادر و تاسیسات دریایی، حضور در کشورهای دریایی با موقعیت راهبردی با تأکید بر منافع متقابل، توسعه زیرساخت‌ها و مسیرهای متنوع به مقصد چین و انجام ابتکارات و نوآوری‌ها در این زمینه، مورد توجه بسیار قرار گرفته است. دریا برای چین - به ویژه برای ادامه رشد اقتصادی و دستیابی به بازارهای مصرف، حفظ ثبات داخلی و حفظ و افزایش مشروعیت سیاسی در داخل برای حزب کمونیست، دستیابی به جایگاه ابرقدرتی و متنوع ساختن مسیرهای انتقال انرژی به چین و کاستن از وابستگی به تنگه مالاکا - به عنوان مسیری منعطف جهت دسترسی به همه نقاط جهان بسیار حائز اهمیت است. از این‌رو چین با تغییر رویکرد سنتی و باستانی نسبت به دریا، و با تمرکز بر حفظ سرزمین اصلی، تغییر رفتار داده و درصدد توسعه حضور، نفوذ و افزایش قدرت دریایی خود در مناطق مختلف دریایی برآمده است. بر همین مبنا مقاله حاضر در پی پاسخ به این سوال است که چگونه راهبرد قدرت دریایی چین بر مبنای منطق بازی وی‌چی قابل تحلیل است؟

در پاسخ به سوال این فرضیه مطرح می‌گردد که راهبرد قدرت دریایی چین با منطق بازی وی‌چی که یک بازی استراتژیک چینی و شکل‌دهنده به رفتار تصمیم‌گیرندگان دولت چین است همسو بوده و از اصول بنیادین این بازی مثل گسترش قلمرو بدون درگیری مستقیم، نفوذ تدریجی و آرام به مناطق مورد ادعای رقبا و کاستن از نفوذ آنها، چندلایه‌سازی و انعطاف‌پذیری، عدم تمرکز بر مرکز و توجه به حاشیه‌ها یا مناطق دارای اهمیت و حساسیت کمتر و در نهایت کسب برتری بر رقبا استفاده می‌کند. پژوهش با

روش پژوهش کیفی و با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون و براساس منابع کتابخانه‌ای انجام خواهد شد و در روند پژوهش هم شواهد تاییدکننده و هم شواهد ناسازگار با فرضیه مورد نظر مورد توجه قرار خواهد گرفت. برای انجام پژوهش حاضر، ابتدا به مرور ادبیات موجود و پیشینه قدرت دریایی چین می‌پردازیم، سپس چارچوب مفهومی مقاله -بازی وی چی- را تشریح می‌کنیم و پس از آن با به کارگیری روش تحلیل مضمون به بررسی میزان تطابق راهبرد قدرت دریایی چین با منطق بازی وی چی می‌پردازیم.

۱. پیشینه

در این بخش ابتدا پیشینه موضوع پژوهش در ادبیات علمی می‌پردازیم و سپس پیشینه قدرت دریایی چین در دوره زمانی قبل و بعد از به قدرت رسیدن شی جی پینگ بررسی می‌شود.

۱-۱. پیشینه پژوهش

موضوع حضور رو به رشد چین در دریاها و ابتکار پهنه و راه از موضوعات مهمی است که در دهه‌های اخیر مورد توجه نویسندگان و پژوهشگران قرار داشته است. می‌توان گفت ادبیات گسترده‌ای در خصوص رفتار چین در دریاها به خصوص در دریای مورد مناقشه چین جنوبی تولید شده است. با این حال مطالعات صورت گرفته دارای کاستی‌هایی است. برای روشن شدن این کاستی‌ها ابتدا به بررسی بعضی از مطالعات انجام شده می‌پردازیم. در این خصوص می‌توان ادبیات موجود را به سه دسته کلی تقسیم کرد: دسته اول مطالعاتی که به بررسی اندیشه‌های فلسفی نظامی چین پرداخته‌اند: این دسته از مطالعات که حجم کمتری از ادبیات مربوطه را تشکیل می‌دهند، تلاش می‌کنند تا رفتار و قدرت‌یابی نظامی چین را به طور کلی با اندیشه‌های باستانی و فلسفی چین باستان پیوند دهند. در میان این آثار می‌توان به اثر توماس (۲۰۱۴) و سیلن (۲۰۲۰) اشاره کرد. توماس با مقایسه فلسفه قدرت نظامی چین با فلسفه قدرت نظامی کشورهای غربی به ویژه آمریکا به این نتیجه می‌رسد که مفهوم راهبرد از نظر نیروهای مسلح چینی در مقایسه با ارتش آمریکا مفهومی گسترده‌تر و تحلیلی‌تر است و ریشه در سنت‌های فلسفی عمیق چین دارد. از طرف دیگر سیلن وجود سنت‌های فلسفی صبر، موضع‌گیری بلندمدت و استفاده از رویکردهای غیرمستقیم را نتیجه میراث غنی فکری چینی می‌داند که راهبردهای نظامی امروزی چین را تعیین می‌کنند. دسته دوم مطالعات به بررسی استراتژی‌های دریایی چین و نحوه اجرای آنها می‌پردازند. نویسندگانی چون آگوستین و همکاران (۲۰۲۴)، هریوان (۲۰۲۲)، و سارجیتو (۲۰۲۴) ضمن بررسی تفکر استراتژیک پیچیده در حوزه راهبرد دریایی، رویکردهای مختلف نظامی، دیپلماتیک، اقتصادی،

سیاسی و حقوقی چین مثل ساخت جزایر مصنوعی و زیرساخت‌های نظامی و همچنین ابتکار پهنه و راه را به عنوان سازوکارهای گسترش نفوذ دریایی چین مورد مطالعه قرار داده‌اند. دسته سوم از مطالعات به بررسی اهمیت روزافزون دریای چین جنوبی و کارکردهای ژئواستراتژیک، ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیک آن در استراتژی قدرت دریایی چین می‌پردازند و ابعاد مختلف مناقشه دریای چین جنوبی را بررسی می‌کنند و بر نقش حیاتی دریا در برنامه‌های پکن برای تثبیت و موقعیت خود به عنوان یک قدرت دریایی جهانی تأکید می‌کنند. کویت (۲۰۲۳) و گو (۲۰۲۴) تنها دو تن از نویسندگان متعددی هستند که در این زمینه مطالعه کرده‌اند. در این میان برخی از نویسندگان به ویژه نویسندگان غربی تلاش می‌کنند تا راهبرد چین برای افزایش قدرت دریایی خود را از منظر نظریه‌های گوناگون که عمدتاً هم نظریات غربی هستند بررسی کنند.

در این طیف از آثار به طور مشخص می‌توان نظریه‌های کلاسیک ژئوپلیتیک مانند "نظریه قدرت دریایی" آلفرد ماهان، و "نظریه استراتژی دریایی" جولیان کوربت (Holmez and Yoshihara 2005) (Shirazi, Khan, and Khan, 2020)، نظریه واقع‌گرایی تهاجمی (Zhang, 2022) (Douglas, 2012) به عنوان پرتفردارترین نظریه‌ها برای تبیین قدرت‌یابی چین در دریا برشمرد. که در این میان ماهان بر تبدیل شدن به قدرت غالب و فرماندهی مطلق بر آبهای حیاتی با استفاده از قدرت سخت تأکید داشت، کوربت این هدف را ارزشمند اما دور از دسترس می‌دانست و معتقد بود قدرت دریایی باید مکمل قدرت خشکی و صرفاً ابزاری برای پشتیبانی از دیپلماسی و سیاست خارجی و ایجاد شرایط مطلوب برای قدرت زمینی باشد و در نتیجه کنترل نقاط کلیدی در دریاها برای مدت محدود باید مورد توجه نیروی دریایی قرار گیرد. باوجود این تفاوت بین دو نظریه، اهمیت قدرت نظامی برای سلطه بر دریاها تأکید دارند. هرچند رویکرد کوربت به این موضوع منعطف‌تر بوده و نقش دیپلماسی، و قدرت اقتصادی را نیز نادیده نمی‌گیرد. (Sasakawa Peace Foundation, 2012) در میان مقالات فارسی نیز اثر چگنی و زارع (۱۴۰۴) از معدود مقالاتی است که به طور مشخص به موضوع تحول راهبرد دریایی چین پرداخته و در چارچوب نظریه واقع‌گرایی تهاجمی این موضوع را تبیین کرده است. سایر نویسندگان نظیر سازمند و رضانی (۱۴۰۴)، محمودی برام و ارغوانی پیرسلامی (۱۴۰۴)، قادری حاجت و احمدی دوازده امامی (۱۴۰۳) و نویسندگان متعدد دیگر به فراخور موضع به بعضی از تکنیک‌های قدرت‌یابی دریایی چین اشاره کرده‌اند اما به طور متمرکز به راهبرد قدرت دریایی چین نپرداخته‌اند. بدین ترتیب آنچه به عنوان شکاف پژوهشی در این زمینه قابل توجه است اینست که مطالعات صورت گرفته در خصوص رفتار و راهبرد قدرت

نظامی و دریایی چین اغلب در چارچوب نظریه‌های غربی - با تأکید بر نقش قدرت نظامی، نبرد مستقیم - به ویژه در نظریه ماهان - و کنترل گلوگاه‌های دریایی صورت گرفته است. این نظریه‌ها در عین حال که تبیین‌کننده بخشی از واقعیت راهبرد قدرت دریایی چین هستند، از تبیین راهبردهای نرم، تدریجی و غیرمستقیم چین در دریاها و به ویژه توجه چین به مناطق حاشیه‌ای باز می‌مانند. این در حالیست که با استفاده از چارچوب مفهومی چین به عنوان مکمل امکان تبیین جامع‌تر از راهبرد قدرت دریایی چین فراهم می‌شود.

۱-۲. قدرت دریایی چین: پیشینه و جایگاه

اگرچه ظرفیت‌های دریایی چین ریشه در موقعیت ژئوپلیتیک و پیشینه تاریخی آن دارد، رویکرد تهاجمی و سازمان‌یافته چین برای تبدیل شدن به قدرت دریایی موضوعی نسبتاً جدید و عمدتاً مربوط به دهه‌های اخیر است که با روی کار آمدن شی جی‌چینگ به اوج خود رسیده است. به عبارت دیگر وجه تمایز دوره قبل و بعد از شی، گسترده‌تر و تهاجمی‌تر شدن قدرت دریایی چین و تلاش برای نفوذ به مناطق مورد ادعای رقیبان است. از این‌رو به منظور تحلیل دقیق‌تر، مسیر قدرت‌یابی دریایی چین را در دو دوره قبل و بعد از روی کار آمدن شی جین‌پینگ بررسی می‌کنیم.

۲-۲. قدرت دریایی چین تا قبل از دوره شی جی‌پینگ

چین علی‌رغم برخورداری از خط ساحلی طولانی (حدود ۱۸ هزار کیلومتر) و همسایگی با دریاهای متعدد در شرق تا پیش از چهل سال گذشته عمدتاً خود را یک قدرت قاره‌ای می‌دانست. در واقع، تهدید دائمی این کشور از جانب مرزهای زمینی شمالی و در نتیجه در اولویت قرار داشتن مسئله حفاظت از مرزهای زمینی، باعث شده بود که هر گونه ارتباط با بیگانگان به ویژه در دریا بعنوان تهدید تلقی شود و به لحاظ اقتصادی نیز، تمرکز تاریخی بیشتری بر کشاورزی و نه تجارت و دریانوردی وجود داشته باشد. اگرچه در دوره‌هایی مثل سلسله تانگ و سونگ، قدرت دریایی افزایش یافت، تجارت دریایی پررونق شد و دولت با حضور خارجی‌ها (مانند عرب‌ها و هندی‌ها در گوانگژو) موافقت می‌کرد، با این حال دولت‌های مختلف قدرت قاره‌ای و امنیت داخلی را در اولویت قرار می‌دادند (Till, 2023:277). به همین دلیل نیز می‌توان گفت چین سنتی برخلاف سایر امپراتوری‌های استعماری در قرن‌های هجدهم و نوزدهم، جاه‌طلبی محدودی برای گسترش قدرت خود به سمت اقیانوس‌ها داشت و امور دریایی آن بر دفاع ساحلی متمرکز بود. (Speed, 1995:3) در نتیجه، استراتژی امنیت دریایی و قدرت

دریایی برای دهه‌ها در جمهوری خلق چین نادیده گرفته شد و تا جایی که وجود داشت، یک استراتژی محدود بود. (Zhao, 2023: 152)

با این حال در عصر جدید با برآمدن مسائل جدید همچون؛ رشد جمعیت، کمبود زمین زراعی، و نیاز شدید به منابع و بازار خارجی، حکومت مرکزی چین را به بازنگری در سیاست‌های خود و حرکت جدی به سمت تبدیل شدن به قدرت دریایی واداشت. براین اساس اگرچه چین هنوز فرهنگ و ذهنیت قاره‌ای خود را کاملاً ترک نکرده است با این حال می‌توان گفت از اوایل دهه ۱۹۸۰ چین حرکت تدریجی خود به سمت دریاها را آغاز کرد. در این زمان لیو هواکینگ به عنوان فرمانده جدید نیروی دریایی ارتش آزادی‌بخش خلق^۱ دیدگاه خود در خصوص لزوم تبدیل شدن چین به یک قدرت دریایی منطقه‌ای را مطرح کرد. او پیشنهاد داد که دولت باید یک استراتژی برای توسعه دریایی بلندمدت داشته باشد تا نیروی دریایی بتواند توانایی نظامی بهتری برای عبور از زنجیره اول جزایر^۲ به عنوان منطقه حائل برای دفاع از سرزمین اصلی را داشته باشد. با این حال، مفاهیم او هنوز هم ارتباط نزدیکی با تفکر سنتی چین به عنوان یک قدرت قاره‌ای داشت، که در آن حفاظت از زمین (سرزمین اصلی) مهم‌تر از دریا بود (Chan, 2020: 1-2).

از آن زمان همگام با توسعه تدریجی اقتصاد دریایی، استراتژی دریایی چین از "دفاع نزدیک به ساحل" به سمت "دفاع فعال نزدیک به دریاها" یا همان "دفاع فراساحلی" تغییر کرد. این دکترین در طول دولت‌های جیانگ زمین (۱۹۹۲-۲۰۰۲)، هو جیتائو (۲۰۰۲-۲۰۱۲) و شی جینپینگ (۲۰۱۲ تاکنون) بدون وقفه ادامه یافت. پس از روی کار آمدن جیانگ زمین در سال ۱۹۹۳، در نتیجه تغییر در محیط و استراتژی رقبای چین، توجه به قدرت و امنیت دریایی در چین شدیدتر شد. توضیح اینکه نزدیکی بیشتر تایوان- به عنوان مهمترین نگرانی چین- به آمریکا و دعوت آمریکا از لی تنگ-هوی اولین رئیس جمهور تایوان در سال ۱۹۹۵ برای سفر به آمریکا باعث نگرانی فزاینده‌ای برای چین شد. این موضوع در کنار تصویب کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره قانون دریاها^۳ (UNCLOS) که ادعاهای تاریخی چین در دریای چین جنوبی را رد می‌کرد باعث تشدید نگرانی چین شد به‌طوری‌که، رهبران چین در پاسخ اقدام

^۱ Admiral Liu Huaqing, Commander of the People's Liberation Army Navy

^۲ زنجیره اول جزایر به مجموعه جزایر و مجمع‌الجزایر جنوبی ژاپن شامل اوکیناوا و ریوکیو، تایوان، فیلیپین، و شبه جزایر مالایا اطلاق می‌شود که به صورت قوسی ممتد، سواحل شرقی قاره آسیا را از شمال تا جنوب احاطه کرده و ورودی چین به اقیانوس آرام غربی را محدود می‌کند.

^۳ United Nations Convention on the Law of the Sea

به انجام رزمایش‌های نظامی و آزمایش موشکی در سراسر تنگه نمودند و با تغییر در استراتژی دفاع و حمله از ژوئیه ۱۹۹۵ تا مارس ۱۹۹۶، حداقل چهار آزمایش موشکی در دریای چین شرقی (ECS) انجام دادند. درواقع، جمهوری خلق چین، ایالات متحده و ژاپن را -عمدتاً به دلیل رابطه آنها با تایوان- تهدیدهای بالقوه برای رژیم خود می‌دانست، و نگران شکل‌گیری جبهه متحد از سوی آنها در مقابل خود بود (Chan, 2020:84).

با به قدرت رسیدن هو جینگتاو در سال ۲۰۰۳، «طرح کلی برنامه‌ریزی برای توسعه فعالیت‌های دریایی ملی»^۱ در اسناد حزبی و دولتی چین وارد شد و حضور چین در دریا فعالانه‌تر شد (Chubb, 2019). جدا از مسئله تایوان در این برهه، روابط چین با ژاپن به دلیل اختلافات ارضی در جزایر دیائویو بدتر از قبل شد. افزایش نیاز چین به انرژی و وابستگی ترانزیتی به تنگه مالاکا که تحت سیطره آمریکا و ژاپن بود باعث افزایش احساس آسیب‌پذیری چین شد (Chan, 2020:116-117). براساس منطق بازی وی‌چی این مناطق فضای مورد نظر چین بودند که آمریکا به آن نفوذ کرده است و باید این نفوذ با چینش مهره‌های چینی محدود و نفوذ خود را افزایش دهد. نفوذ آمریکا شامل روابط دو سوی تنگه، دسترسی به خطوط کشتیرانی در دریای جنوبی چین و روابط دیپلماتیک ایالات متحده با کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا است.

۳-۲. قدرت دریایی چین در دوره شی جی پینگ

شی جین پینگ با به قدرت رسیدن در سال ۲۰۱۳، سیاست دریایی که از پایان دولت هو جین تائو آغاز شده بود را ادامه داده و در عین حال با انجام اصلاحات ساختاری و نظم‌بخشی به بازیگران ناهماهنگ در امنیت دریایی چین سرعت دستیابی چین به قدرت دریایی را تسریع کرده است (Miura, 2022:286,291). به اعتقاد وی چین، نه تنها برای تحکیم سلطه دریایی خود، بلکه به عنوان بخشی از یک استراتژی ملی که برای پیوند دادن مسائل نظامی با منافع استراتژیک مربوط به حاکمیت، مشروعیت رژیم و سیاست قدرت‌های بزرگ طراحی شده است باید به یک قدرت دریایی واقعاً بزرگ تبدیل شود، (Junquera, 2023:3) این تغییر استراتژیک سرانجام در کاغذ سفید دفاعی ۲۰۱۵ چین مطرح و اعلام شد که استراتژی دریایی چین از دفاع صرفاً فراساحلی به ترکیبی از دفاع فراساحلی و حفاظت از دریاهای آزاد تغییر کرده است. (Zhao, 2023:156) در این دوره بلندپروازی‌های چین در عرصه دریایی در قالب

¹ coordinated planning of the domestic and international overall situations

پروژه جاده ابریشم دریایی و رشته مروراید بروز یافت. هدف چین از این دو پروژه دریایی نه تنها اتصال اقتصادی سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا از طریق دریا که گسترش نفوذ ژئوپلیتیک چین و کنترل دریاها به منظور گسترش عمق استراتژیک خود بوده است. شی جین پینگ علاوه بر دو پروژه فوق، با اتخاذ رویکرد تهاجمی مبهم در قالب راهبردهای منطقه خاکستری در دریای چین جنوبی به طور گسترده اقدام به تصرف صخره‌ها و ساخت جزایر مصنوعی کرد (Chubb, 2019) و بدین ترتیب در دوره وی چین با به کارگیری طیف وسیعی از ابزارهای قدرت نرم و سخت در تلاش برای گسترش قلمرو نفوذ خود در دریا برآمده است.

۳. چارچوب مفهومی: منطق راهبردی بازی وی‌چی

به گفته مردم‌شناسان، بازی‌هایی که مردم انجام می‌دهند، اولین خاستگاه فرهنگ بشری است. تفاوت در فرهنگ‌ها را می‌توان در تفاوت در بازی‌هایی که توسط مردم مختلف انجام می‌شود ردیابی کرد. به طور کلی، سه نمونه اولیه از بازی‌ها در تاریخ بشر وجود دارد: بازی‌های استراتژیک، بازی‌های شانس، و بازی‌های فیزیکی، که در این میان بازی‌های استراتژیک، بیشترین ارتباط را با تفکر و رفتار استراتژیک کشورها و مردمانشان دارند. این بازی‌ها شکل‌دهنده به رفتارهایی هستند که مردمان در زندگی روزمره و عادی در تعامل با هم و رویایی با مسائل مختلف دنبال می‌کنند.

وی‌چی یک بازی استراتژیک است که چینی‌ها بیش از ۲۰۰۰ سال است آن را بازی می‌کنند. این بازی به عنوان یکی از قدیمی‌ترین و پیچیده‌ترین بازی‌های تخته‌ای جهان، بین دو حریف بازی می‌شود: هر بازیکن به نوبت یک سنگ (به عنوان مهره‌های بازی) را روی تخته‌ای با شبکه‌های متقاطع ۱۹ در ۱۹ خطی قرار می‌دهند و هر کسی که سهم بیشتری از قلمرو تخته را کنترل کند برنده است (Pan, 2016: 308). استراتژیست‌های چینی اغلب ریشه‌های تفکر استراتژیک چین را در بازی وی‌چی و همچنین هنر جنگ توسط سان تزو جستجو می‌کنند. اصول راهنمای وی‌چی به طور قابل توجهی توسط اصول اصلی در "هنر جنگ" بیان شده است. برای چینی‌ها، وی‌چی نه تنها از نظر نظامی، بلکه از نظر فلسفه، سیاست، جامعه و فرهنگ نیز اهمیت دارد (Pan, 2016: 309).

۳-۱. اصول راهبردی بازی وی‌چی

در وی‌چی دو بازیکن به نوبت سنگ‌های سیاه و سفید را که- برخلاف مهره‌های بازی شطرنج- قدرت فیزیکی برابری دارند روی تقاطع مربع‌ها قرار می‌دهند. سنگ‌ها در بازی با یکدیگر درگیر می‌شوند و به

قلمرو یکدیگر نفوذ می‌کنند. (Lai, 2002: 6) در واقع بازیکنان تلاش می‌کنند با سنگ‌های خود مناطق وسیع - هرچند ناپایدار - را تحت کنترل بگیرند تا از توسعه قلمرو توسط حریف جلوگیری کنند. در بازی وی‌چی، بر خلاف شطرنج که هدف آن حذف مهره‌های طرف مقابل است، هدف، افزایش حوزه نفوذ (مویو)، ایجاد تعادل، محاصره نرم، و مدیریت درگیری‌ها است. بر همین اساس صفحه بازی، عرصه درگیری و رقابت است به نحوی که یک بازیکن در یک منطقه مهاجم و در منطقه‌ای دیگر مدافع است و بازیکنان دائماً موقعیت خود را با موقعیت جدید ایجاد شده از سوی حریف سازگار می‌کنند. این حرکات اولیه، صحنه را برای کل بازی آماده می‌کند و بر نبردها و مبارزات در طول بازی تأثیر می‌گذارد. بر همین اساس استراتژی بلندمدت و حساب شده یکی از جنبه‌های کلیدی این بازی است (Lai, 2002:8). همچنین در وی‌چی بازیکنان به جای حمله مستقیم به مرکز تخته، با شروع کردن بازی از لبه‌ها و گوشه‌ها تلاش می‌کنند با ایجاد حلقه محاصره بتوانند مرکز را به کنترل خود درآورند.

۲-۳. مفاهیم راهبردی وی‌چی

در بازی وی‌چی برخی مفاهیم به عنوان عناصر کلیدی بازی مورد توجه قرار دارند و تعیین کننده راهبردهای اصلی بازی هستند. این مفاهیم که در ادامه به تعریف آنها می‌پردازیم نه تنها به عنوان مفاهیم پایه بازی کاربرد دارند، بلکه در پژوهش حاضر نیز در کنار مفاهیم دیگر به عنوان کدهای مفهومی برای تحلیل مضمون راهبرد دریایی چین بر مبنای منطق بازی وی‌چی مورد استفاده قرار خواهند گرفت. این مفاهیم عبارتند از:

مویو^۱: در بازی وی‌چی به معنای قلمروهای نفوذ بالقوه هستند که هر بازیکن با هدف سلطه تدریجی در کنترل می‌گیرد (Sensei s Library, 2025).

ساباکی^۲: واکنش منعطف بازیکنان به کنش حریف که در قالب بازآرایی تاکتیک‌ها در مواجهه با حرکات حریف است (Sensei s Library, 2025). به نحوی که بازیکن مطابق با تاکتیک‌های متنوع حریف خود در یک منطقه مدافع است و در منطقه‌ای دیگر مهاجم.

لیبرتی^۳: به معنای حفظ آزادی مانور برای جلوگیری از محاصره، شکستن محاصره حریف و حفظ حیات ساختاری است (Sensei s Library, 2025). در اینجا هیچ سنگی تنها قرار نمی‌گیرد چرا که این به معنای

¹ Moyo

² Sabaki

³ Liberty

حذف سریع سنگ و از دست رفتن قلمرو بیشتر است در واقع بازیکن سنگ‌ها را به نحوی قرار می‌دهد که در پیوند با هم قرار می‌گیرند و به مناطق دیگر قابل گسترش‌اند و این امر مانع محاصره شدن از سوی حریف می‌گردد.

شی (شیچو)^۱: روشی که در آن مهاجم سنگ‌های حریف را به یک توالی تکراری مجبور می‌کند و با هر حرکت که در پیوند مهره‌ها با هم نه به صورت منفرد انجام می‌شود، آزادی‌های او را کاهش می‌دهد. سنگ‌های مدافع به سمت بیرون امتداد می‌یابند اما نمی‌توانند فرار کنند و در نهایت توسط مهاجم گرفته می‌شوند، مگر اینکه پشتیبانی خارجی مداخله کند (Gomajic 2025). در واقع نفوذ به مناطق مورد ادعای حیف در اینجا صورت می‌پذیرد که در نهایت رقیب مناطق مورد ادعا و نفوذ خود را از دست داده و به حریف واگذار می‌نماید.

فوسکی^۲: به معنای چیدن مهره‌ها در ابتدای بازی (Sensei s Library, 2025).

۴. روش پژوهش

در این پژوهش به منظور شناسایی الگوهای رفتاری چین در دریاها و تطبیق آن با مفاهیم بازی استراتژیک وی‌چی از روش کیفی مبتنی بر تحلیل مضمون استفاده شده است. به منظور انجام تحلیل مضمون سه مرحله اصلی به ترتیب زیر انجام شد:

در مرحله اول به منظور انجام کدگذاری باز ۳۰ منبع اعم از گزارش‌های اندیشکده‌های بین‌المللی و مقالات علمی منتشر شده در مجلات معتبر با موضوع جاده ابریشم دریایی و رفتار دریایی چین و همچنین متون و مقاله‌ها و ویدئوهای آموزشی مربوط به بازی وی‌چی به طور کامل مرور شدند و کلیه گزاره‌ها و اصطلاحاتی که با راهبرد قدرت دریایی چین در پیوند بود (مثل ساخت جزایر مصنوعی، گارد ساحلی، کشتی‌های ماهیگیری، توسعه بنادر و...) استخراج و در قالب ۷۸ کد اولیه ثبت شدند. لازم به ذکر است به منظور پرهیز از سوگیری کلیه کدها و مضامین از مقاله‌های نوشته شده توسط هردو دسته نویسندگان غربی و چینی استخراج شد.

در مرحله دوم جهت کدگذاری محوری کدهای مشابه (مثل استقرار تاسیسات نظامی و ساخت فرودگاه‌های دومنظوره) ادغام شدند و به همراه کدهای نزدیک (مثل استفاده از گارد ساحلی و کشتی‌های ماهیگیری) تحت یک عنوان یا مضمون "ایجاد قلمرو نفوذ و دفاع از آن" قرار گرفتند.

^۱ Shi

^۲ Fuseki

در مرحله سوم با استفاده از کدگذاری انتخابی مضامین در ارتباط با مفاهیم و استراتژی‌های بازی وی چی (مثل مویو، شی و...) سازماندهی شدند. کلیه مراحل سه‌گانه فوق به صورت دستی انجام شدند و از هیچ نرم‌افزاری در این زمینه استفاده نشد.

همانطور که در جدول شماره ۱ ملاحظه می‌شود، کدهای مفهومی مربوط به راهبرد قدرت دریایی چین تا حد امکان معادل مفهوم مندرج در بازی وی چی قرار داده شدند. پس از آن با توجه به اینکه تعداد زیادی از کدهای مفهومی با یکدیگر همپوشانی داشتند، کدهای مشابه با هم ادغام یا حذف شدند و به صورت مضامین مفهومی دسته‌بندی و همراه با معادل‌های آنها در بازی وی چی در قالب جدول شماره ۲ ارائه شدند. در نهایت به منظور افزایش قدرت تبیین موضوع پژوهش، این مضامین با رویدادها و شواهد عملی مرتبط با رفتار دریایی چین مطابقت داده شدند.

جدول شماره ۱: کدهای مفهومی بازی وی چی و راهبرد قدرت دریایی چین	
کدهای مفهومی بازی وی چی	کدهای مفهومی مستخرج از متون و گزارش‌های مربوط به راهبرد دریایی چین
مویو	• اعمال حاکمیت دولتی
	• کنترل آبراه‌ها
	• ۹ خط
	• ساخت جزایر مصنوعی
	• اعمال کنترل بر پروازها
	• معاهدات دوجانبه و چندجانبه
	• ناوگان تجاری و ماهیگیری در امتداد قدرت نظامی
ساباکی	○ کمک‌های توسعه‌ای
	○ قراردادهای تجاری سودآور
	○ دیپلماسی
	○ ابتکارات و نوآوری‌ها
	○ بورسیه‌های تحصیلی
	○ ایجاد موسسات کنفوسیوسی
	○ اعطای کمک بلاعوض
	○ دیپلماسی ماسک
	○ دیپلماسی بلایای طبیعی
لیبرتی	• کنترل بر آبراه‌ها

• حضور در کشورها با موقعیت استراتژیک در قالب طرح‌های توسعه‌ای	
• دیپلماسی بنادر	
• ابتکار کمربند و راه	
• رشته مروارید	
• تاسیسات دو منظوره در جزایر دو منظوره	
• اعمال استانداردهای نظامی در بنادر هوشمند	
○ تدریج‌گرایی اجباری	شی
○ گستردگی مناطق حضور و عدم تمرکز بر یک منطقه	
○ اقدامات ایذائی	
○ منطقه خاکستری	
○ کنترل تدریجی فضا	
○ تاسیسات دومنظوره	
○ تبلیغات و جنگ سایبری	
• دیپلماسی بنادر	فوسکی
• ارائه کمک‌های خارجی	
• رشته مروارید	
• جاده ابریشم قطبی	
• پایگاه نظامی جیبوتی	
• مجمع‌الجزایر اقیانوس آرام	
• بنادر آمریکای مرکزی و جنوبی	

(منبع: نویسندگان)

۵. تحلیل یافته‌ها بر اساس راهبردهای بازی وی‌چی

پس از تعیین کدهای مفهومی استخراج شده از متن بازی وی‌چی و همچنین منابع اولیه و ثانویه مرتبط با راهبرد قدرت دریایی چین، مضامین زیر در خصوص راهبرد قدرت دریایی چین استخراج شد:

جدول شماره ۲: مضمون‌های راهبرد قدرت دریایی و معادل‌های مفهومی آنها در بازی وی‌چی

مضمون‌های راهبرد قدرت دریایی چین	مفاهیم مرتبط در بازی وی‌چی	تعریف عملیاتی مفاهیم و مضمون‌ها	مصادیق
ایجاد قلمرو نفوذ و دفاع از آن	مویو، شی، لیبرتی	هرگونه اقدام چین برای تثبیت نفوذ بدون اشغال رسمی مثل ترسیم نقشه، مستقر کردن گارد ساحلی، اعمال حاکمیت	دریای جنوبی چین، اروپا، آمریکای لاتین و اقیانوس هند
توسعه تدریجی (صبر و تدریج گرای)	شی	سرمایه‌گذاری های بلندمدت که در بازه ای طولانی اما بدون ایجاد درگیری مستقیم چین را تبدیل به قدرت دریایی می کند. مثل سرمایه گذاری در حوزه زیرساختها	کشورهای خلیج بنگال
نفوذ در مناطق استراتژیک	مویو و لیبرتی	گسترش شبکه بنادر و تاسیسات دامنظوره برای کاهش آسیب‌پذیری ناشی از محاصره در دریاها و تنگه‌هایی مثل مالاکا	بندر گوادر پاکستان و جیبوتی
نفوذ تدریجی و نرم به مناطق مورد ادعای حریف	مویو، لیبرتی، ساباکی، شی	کاستن از نفوذ رقبا و کسب برتری	کشورهای خلیج بنگال
انعطاف‌پذیری و چندلایه سازی	ساباکی	استفاده از استراتژی‌های نرم غیرنظامی یا ترکیبی از استراتژی‌های نظامی و غیرنظامی در پاسخ به واکنش‌های سخت رقیب برای گرفتن ابتکار عمل از دست حریفان	استفاده از ابزار کمک به ویژه در بلایای طبیعی و کنترل بیماری‌ها در برابر تاکتیک گفتمانی علیه چین به عنوان اهداکننده سرکش و یا استعمارگر جدید با توقیف دارایی سایر کشورها
پرهیز از جنگ تمام عیار (تاکتیک‌های	ساباکی	استفاده از انواع تاکتیک‌های غیرنظامی و نظامی تا قبل از رسیدن به آستانه درگیری	اقدامات چین در دریای جنوبی چین

منطقه خاکستری)			
شروع نفوذ از حاشیه و گسترش آن به مرکز	فوسکی	سرمایه‌گذاری در مناطق حاشیه ای و کشورهای پیرامونی به منظور گسترش نفوذ به مراکز استراتژیک	حضور در مناطق کمتر حساس و مورد تحریم یا قهر غرب مانند حضور در کشورهای آفریقایی

مضامین استخراج شده فوق هریک به خوبی بازتاب دهنده الگوی رفتار راهبردی چین در عرصه دریایی است که با منطق راهبردی بازی استراتژیک وی چی همسویی دارد. در ادامه هر یک از این مضامین به طور جداگانه و با ارائه تعداد محدودی شواهد تجربی از رفتار دریایی چین بررسی خواهد شد.

مضمون اول: ایجاد قلمرو نفوذ در دریا و دفاع از آن (مویو، شی، لیبرت)

در بازی وی چی، مویو نماد منطقه نفوذ و قلمرو بالقوه‌ای است که بازیکنان به دست می‌آورند. بنابراین هر بازیکن تلاش می‌کند مناطق را نه الزماً از طریق تصرف و اشغال فوری بلکه با محاصره و ایجاد تهدید علیه رقبا در بلندمدت به قلمرو نفوذ دائمی خود تبدیل کند. بنابراین بازیکن موفق، بازیکنی است که زودتر از رقیب، این نفوذ بالقوه را به دست آورد و به خوبی بتواند از این قلمرو دفاع نماید و آن را با چینش صحیح مهره‌های خود ایمن کند. این راهبرد در سیاست دریایی چین به خصوص در دریای چین جنوبی به خوبی مورد استفاده قرار گرفته است. دولت چین تلاش کرده است با روش‌های مختلف اعم از تفسیر قواعد حقوقی یا دور زدن آنها برای تعیین یکجانبه محدود قلمرو خود، ایجاد واقعیت‌های فیزیکی غیرقابل بازگشت، و تهدید ضمنی رقبا به طور مرحله به مرحله و تدریجی نفوذ ژئوپلیتیک خود را افزایش دهد.

چین با ادعای مالکیت تاریخی بر تمام جزایر و بخش اعظم دریای جنوب چین، که توسط «نه خط تیره» مشخص شده و شامل حدود ۹۰٪ از دریای چین جنوبی از جمله جزایر پاراسل، اسپراتلی و اسکاربور و شوال است، تلاش کرده تا محدوده نفوذ و قلمرو خود را تعریف کند. این مناطق مورد ادعای کشورهای متعدد مثل ویتنام، مالزی، اندونزی، برونئی، و فیلیپین است. با این حال چین علاوه بر اعمال حاکمیت دولتی بر این مناطق، تلاش می‌کند تا ادعاهای خود را از طریق استراتژی‌های اطلاعاتی، مشروع جلوه دهد، انتشار نقشه‌ای که مرز نه خط تیره را نشان می‌دهد، و منعکس کردن این ادعا حتی در فیلم‌های کودکان از جمله شیوه‌هایی است که چین برای تحکیم مویوی خود به کار می‌گیرد (Arco, 2022: 54).

مخالفت چین با رای دادگاه لاهه در سال ۲۰۱۶، که در حمایت از فیلیپین و محکومیت ادعاهای چین در این منطقه صادر شده بود، و تصویب دو قانون ملی جدید در سال ۲۰۲۱- قانون گارد ساحلی و قانون

ایمنی دریایی - از دیگر اقدامات چین برای اعمال کنترل در آب‌های مورد مناقشه بود. نکته مهم در خصوص این قوانین مشخص نبودن دقیق محدوده این آب‌ها با هدف ایجاد ابهام و انجام عملیات روانی علیه رقباست که هدف اصلی آن بازداشتن رقبا از اعمال کنترل مؤثر بر قلمرو مزبور است (Arco, 2022:56). اقدام چین در به کارگیری نیروهای غیرنظامی و شبه‌نظامی برای اشغال تدریجی جزایر کوچک و ایجاد مزاحمت برای دسترسی ماهیگیران و کشتی‌های سایر کشورها در محدوده آب‌های سرزمینی‌شان از دیگر تاکتیک‌هایی است که چین برای گسترش محدوده قلمرو خود به کار می‌گیرد. این اقدامات ضمن اعمال فشار روانی، به تدریج واکنش و مرزهای رقیبان را مورد آزمون قرار می‌دهد و زمینه را برای گسترش اعمال نفوذ و در نهایت تصرف رسمی این جزایر و ایمن کردن این مناطق از نفوذ رقبا توسط نیروهای نظامی چین فراهم می‌کند و این مطابق با ویژگی مویو است که پس از بسط نفوذ و تصرف یک منطقه بر روی صفحه بازی می‌بایست آن منطقه را ایمن کرد و این امر عمدتاً با ساخت جزایر مصنوعی نمود می‌یابد. ساخت جزایر مصنوعی و زیرساخت‌های دو منظوره اقدامی است که چین به طور مشخص از سال ۲۰۱۳، به منظور محدود ساختن دسترسی کشورهای طرف مناقشه در دریای چین جنوبی آغاز کرده و تاکنون ادامه داده است (Afrin, 2017:80).

اگرچه ساخت این جزایر امکان دسترسی چین به منابع انرژی دریا را فراهم می‌کند، و امکان تسلط بر مسیرهای کشتیرانی و کنترل آبراه‌های دریایی در مواقع ضروری را برای این کشور فراهم می‌کند، هدف کلان و اصلی چین در نهایت گسترش ادعاهای سرزمینی و وسعت بخشیدن به مرزهای آبی است. بر همین اساس نیز اگرچه چین ادعاهای مربوط به نظامی‌سازی این جزایر را رد می‌کند، شواهد ماهواره‌ای گویای استقرار تاسیسات گسترده نظامی، و باندهای فرود و تاسیسات بندری مناسب برای کاربردهای نظامی در این جزایر مصنوعی است. بدیهی است که از نظر استراتژیک، استقرار پایگاه‌های نظامی روی جزایر مصنوعی، برد عملیاتی ناوگان‌های ماهیگیری، گارد ساحلی و نیروی نظامی چین را به طور قابل توجهی گسترش می‌دهند و امکان حضور منظم‌تر، متمرکزتر، موثرتر، و کنترل بخش‌های وسیعی از دریای جنوب چین را برای چین در دریای جنوب چین به ارمغان می‌آورند. (Paul, 2016:14)

بدین منظور چین با ساخت باندهای پرواز و نظامی‌سازی این جزایر امکان استقرار هواپیماهای نظامی و حضور دائمی نیروهای نظامی خود در دریا برای تثبیت ادعاهای خود را فراهم کرده است. همچنین از نظر اقتصادی، این پایگاه‌ها برای اکتشاف و بهره‌برداری بعدی از ذخایر نفت و گاز آن مناطق حائز اهمیت

هستند. این زیرساخت‌ها گرچه از نظر حقوق بین‌الملل مالکیت قانونی چین را به رسمیت نمی‌شناسند در عمل منطقه را در سیطره چین نگه می‌دارند.

مضمون دوم: توسعه تدریجی نفوذ (شی)

یکی از راهبردهای اصلی بازی وی‌چی تدریج گرایی یا انباشت تدریجی نفوذ است. این راهبرد ضامن پیروزی در بلند مدت است. در راهبرد قدرت دریایی چین نیز این اصل پذیرفته شده که گسترش نفوذ در آب‌های پیرامونی و اقیانوس‌ها نه از طریق تصرف ناگهانی که از طریق پیشرفت تدریجی و صبر استراتژیک امکانپذیر است. در چارچوب این راهبرد چین که به آن "تدریجی‌گرایی اجباری" نیز اطلاق می‌شود در تلاش برای دستیابی به نقاطی است که دارای اهمیت استراتژیک‌اند و قدرت دریایی چین را افزایش می‌دهند (Pierce, Douds, and Marra, 2015:51) چین با نفوذ به این مناطق استراتژیک که به تدریج صورت می‌پذیرد امکان دسترسی به سایر مناطق را نیز برای خود فراهم می‌آورد. در واقع چین با چینش مهره‌های خود در این مناطق و پیوند با سایر مهره‌ها امکان حذف مهره‌های منفرد خود را از بین برده و می‌تواند با خوبی اجرا و با انجام شی آزادی عمل رقبا را محدود و ویژگی لیبرتی را با پیوند مهره‌ها برای فرار از محاصره و حذف برای خود فراهم می‌نماید. تجزیه و تحلیل رفتار چین در حوزه خلیج بنگال به خوبی پیگیری این راهبرد را نشان می‌دهد.

ارتباط چین با کشورهای خلیج بنگال در برگیرنده همکاری‌های اقتصادی، مشارکت استراتژیک و پروژه‌های اتصال چین با این کشورهاست. این اقدامات مانند سنگ‌های وی‌چی هستند که فوسوکی را نمایان و با قرار گرفتن در محل مناسب شی را ایجاد می‌کنند و همانگونه که مشخص است این امر با مدنظر قرار دادن اجتناب از هرگونه درگیری مستقیم با رقبا و با صبر و به تدریج صورت می‌پذیرد. علاوه بر این، منافع امنیتی و اقتصادی چین به خلیج بنگال وابسته است. حدود یک سوم تجارت جهانی، از جمله حدود ۸۲ درصد از واردات نفت چین، از طریق خلیج بنگال و تنگه باریک مالاکا حمل می‌شود. با این حال، ۲۴۴ جزیره مجمع‌الجزایر آندامان و نیکوبار هند، یک زنجیر فلزی را تشکیل می‌دهند که می‌تواند خروجی غربی تنگه مالاکا را محکم ببندد و چین را در این منطقه محاصره کند و لیبرتی چین را محدود سازد بنابراین چین نیازمند شکستن محاطره رقیب خود است (Das, 2011: 468)

به همین جهت چین با استفاده از استراتژی‌هایی که مستلزم رویارویی مستقیم نیست نفوذ ایالات متحده و موقعیت مسلط هند در منطقه را تضعیف کرده است. با این اهداف، پکن تعامل اقتصادی خود را افزایش داده و مشارکت استراتژیک خود را با کشورهای ساحلی خلیج، به ویژه بنگلادش (حضور در بندر

چیتاکونگ)، سریلانکا(حضور در بندر هامبانتوتا) و میانمار(خط لوله نفت و گاز چین و میانمار) که پکن پتانسیل استراتژیک آنها را برای تضمین امنیت و منافع اقتصادی خود درک می‌کند، توسعه می‌دهد. علاوه بر این، پکن ابتکار اتصال زمینی و دریایی را در منطقه برای غلبه بر آسیب‌پذیری جغرافیایی خود ترویج می‌دهد. این استراتژی چین مستقیماً پایگاه‌های نظامی هند و نفوذ ایالات متحده در منطقه را به چالش نمی‌کشد، بلکه تسلط نظامی آنها بر منطقه را دشوار می‌سازد. (Islam, 2023: 4)

در واقع خلیج بنگال از نظر اقتصادی، ژئواستراتژیک و ژئوپلیتیک برای چین بسیار مهم است. این خلیج به دلیل ارتباط بین اقیانوس هند و اقیانوس آرام از طریق تنگه مالاکا، تقریباً در یک موقعیت استراتژیک منحصر به فرد قرار دارد. این خلیج یک رابط اقتصادی بین جنوب آسیا، جنوب شرقی و شرق آسیا است این موقعیت منحصر به فرد نشان دهنده توجه چین به ویژگی لیبرتی و شی است که نفوذ به این منطقه به خوبی می‌تواند آزادی عمل چین را به سایر مناطق گسترش داده و ضمن محدود کردن رقبا و شکستن محاصره‌ی آنان همانگونه که ذکر شد میو را برای خود فراهم و نفوذ به مناطق بیشتری را با آزادی عمل در دسترس خود قرار دهد و با پیوند دادن مهره‌های خود یعنی همان شی از تک افتادن آنها که باعث حذف و شکست می‌گردد جلوگیری نموده و منطقه خود را ایمن و از دسترس رقبا خارج و با آسودگی بیشتری به رقابت در سایر نقاط بپردازد.

مضمون سوم: پرهیز از جنگ تمام‌عیار (ساباکی)

در بازی وی‌چی بازیکن حرفه‌ای به جای تمرکز بر یک نبرد بزرگ به منظور نابود کردن فوری گروه‌های ساخته شده توسط رقیب، همزمان در چند نقطه صفحه درگیر می‌شود و با انجام حمله‌های سبک به منظور سنجیدن واکنش حریف او را مجبور به پاسخگویی در نقاط مختلف صفحه می‌کند. این اقدام نه تنها بر بازیکن حریف تاثیر روانی دارد، باعث کنترل تدریجی فضا و افزایش نفوذ نیز می‌شود. این استراتژی نه تنها در بازی وی‌چی، که بیش از ۲۰۰۰ سال پیش توسط سن تزو نیز در کتاب هنر جنگ تحت عنوان "پیروزی بدون جنگ" مورد توجه قرار گرفته است. به اعتقاد سن تزو پیروزی در جنگ مستلزم پاسخ‌های متناسب و سازگار با شرایط است. در این روش می‌بایست با استفاده از رویکردهای نامتقارن و استفاده نامحدود از تاکتیک‌های متغیر و غیرقابل پیش‌بینی دشمن را سردرگم و دلسرد کرد و در نهایت بدون جنگیدن مقاومت او را در هم شکست و به برتری بر او دست یافت. (Mistry, 2025) بر مبنای همین استراتژی دولت چین با به کارگیری تاکتیک‌های گوناگون نظیر تبلیغات، جنگ اطلاعاتی و سایبری، استفاده از شبه‌نظامیان، پیشنهاد عقد قراردادهای سودآور تجاری و کمک‌های توسعه‌ای، فراگیر کردن روایت

"خیزش صلح‌آمیز" و دولت مسئولیت‌پذیر برای کسب پیروزی‌های کوچک و دست‌یابی به برتری نظامی - بدون درگیری مستقیم نظامی با آمریکا و متحدان منطقه‌ای‌اش می‌کوشد و در عین حال برای جنگ احتمالی نیز آماده است. از مهمترین نمودهای این استراتژی را می‌توان "عمل در منطقه خاکستری" دانست که در آن مرزهای میان صلح و درگیری محو می‌شود. در یک تعریف کلی می‌توان گفت "استراتژی منطقه خاکستری" عبارتست از: "فعالیت‌های اجبارآمیز ژئوپلیتیکی، اقتصادی، نظامی، سایبری و اطلاعاتی حکومت چین که فراتر از دیپلماسی و فعالیت‌های اقتصادی معمول که تا زیر آستانه رسیدن به درگیری نظامی مستقیم مورد استفاده قرار می‌گیرند" (lin and et. Al., 2022:3)

این تاکتیک‌ها در سطوح مختلف بین‌المللی، دوجانبه و مردمی از طریق اعمال فشار غیرمستقیم خارجی مثلاً کمک به گروه‌بندی‌های منطقه‌ای، اعمال فشار مستقیم خارجی، استفاده از نیروهای نیابتی محلی در خاک کشور هدف، یا از طریق تهدید اجرا می‌شوند. این تاکتیک‌ها اغلب به صورت تلفیقی و در روابط دوجانبه مورد استفاده قرار می‌گیرند. بنا به مطالعات در دهه گذشته، چین نزدیک به ۸۰ تاکتیک متفاوت منطقه خاکستری را در همه ابزارهای قدرت ملی علیه تایوان، ژاپن، ویتنام، هند و فیلیپین به کار برده است (lin and et. Al., 2022:2)

استفاده از غیرنظامیان یا شبه نظامیان در غالب کشتی‌های ماهیگیری و اقدام به ایجاد مزاحمت برای کشتی‌های خارجی که نمونه‌های عملی آن در سال ۲۰۱۲ برای تصرف بن‌بست اسکاربورو شوال و در سال ۲۰۱۳ در خصوص دکل آیونگین در اسپرانتلی مشاهده شد، ماهیگیری غیرقانونی ۶۵ کشتی ماهیگیری چین با اسکورت گارد ساحلی چین در نزدیکی جزایر ناتونا در سال ۲۰۱۹ (Mierzejewski and Chatys, 2020: 2) اقدام به ساخت جزایر مصنوعی و استقرار تاسیسات نظامی، استفاده از تاکتیک‌های گوناگون اقتصادی (شامل ارائه بسته‌های متعدد پیشنهادی به شهروندان، سیاستمداران، بازرگانان و شخصیت‌های برجسته برای تحصیل، سرمایه‌گذاری و کار در چین)، دیپلماتیک، رسانه‌ای (تأمین مالی رسانه‌های برای نشر اخبار به نفع چین، انتشار اخبار جعلی و کمپین‌های اطلاعات نادرست در شبکه‌های اجتماعی جهت تشدید اختلاف بین احزاب و کاندیداها در زمان انتخابات، اعمال محدودیت‌های تجاری (ممنوعیت واردات آناناس تایوانی در سال ۲۰۲۱) (Arco, 2022:57) استفاده از تاکتیک‌های جنگ شناختی برای عادی‌سازی تدریجی حضور خود (برای مثال در مناقشه دریایی کینمن در فوریه ۲۰۲۴ (Lee, 2024:6-9) از تاکتیک‌هایی است که مورد استفاده چین قرار گرفته است. بدیهی است کارشناسان چینی معمولاً اصطلاح «منطقه خاکستری» را برای توصیف فعالیت‌های خود به کار نمی‌برند، در عوض از مفهوم عملیات نظامی غیرجنگ (MOOTW) که از

نظر آنها در راستای حفظ ثبات، حفاظت از حقوق یا امنیت و نگرانی و با کمک گرفتن از بازیگران غیرنظامی و ابزارهای غیرنظامی صورت می‌گیرد استفاده می‌کند. همچنین چین در استفاده از تاکتیک‌های برجسته منطقه خاکستری علیه کشورهای قوی‌تر مانند ژاپن و هند محتاط‌تر است و تعداد تاکتیک‌های به کاررفته علیه این کشورها کمتر از آن در برابر ویتنام و فیلیپین است (lin and et. Al., 2022:3).

مضمون چهارم: چندلایه‌سازی و انعطاف‌پذیری (ساباکی)

در بازی وی‌چی، هر حرکت از سوی بازیکن الف می‌تواند همزمان چند هدف (کسب امتیاز، دفاع در مقابل حرکت حریف، تهدید حریف) را دنبال کند که این مساله همان چندلایه‌سازی است. از سوی دیگر معنا و هدف حرکت بازیکن الف بسته به واکنش حریف (بازیکن ب) می‌تواند تغییر کند و این همان انعطاف‌پذیری است. براین اساس بازیکنی دست برتر را دارد که حرکات باز و چند مسیر را انتخاب کند و در کمترین زمان استراتژی مناسب را در برابر تاکتیک حریف انجام دهد و در واقع حریف در اینجا یا مدافع است و یا مهاجم و این ویژگی منعطف‌ت‌هاجم و دفاع در مناطق مختلف بازی تا پایان وجود دارد.

صرف‌نظر از آنچه در خصوص استراتژی عمل در منطقه خاکستری برای پرهیز از جنگ مستقیم گفته شد، استراتژی قدرت‌یابی دریایی چین به خوبی بیانگر چندلایه‌سازی و انعطاف‌پذیری است. توضیح آنکه چین در پاسخ به واکنش مخالفت‌آمیز و اعتراضی رقبا (برای مثال در واکنش به تاکتیک‌های منطقه خاکستری) به جای تقابل مستقیم، با ارائه پاسخی انعطاف‌پذیر ابتکار عمل را از دست حریف خارج می‌کند. (Global-Is-Asian, 2020) همانطور که در بخش مفاهیم اشاره شد این واکنش (پاسخ نرم به مخالفت) در بازی وی‌چی اصطلاحاً ساباکی نامیده می‌شود و دولت چین پاسخ‌های نرم متعددی در جهت تضعیف رقبا دنبال می‌کند که از جمله آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. استفاده از ابزارهای اقتصادی نظیر توسعه بنادر و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، و ارائه وام‌های سنگین که اغلب نیز به وابستگی اقتصادی می‌انجامد. چین از طریق این سیاست‌ها که بیشتر در قالب پروژه ابتکار کمربند و راه دنبال می‌شود از طریق توسعه بنادر و زیرساخت‌ها به دنبال ایجاد وابستگی اقتصادی در کشورهای میزبان سرمایه و به چالش کشیدن توانایی این کشورها در مقابل ادعاهای ارضی خود است. به عنوان مثال، توسعه بندر کوانتان در مالزی نمونه‌ای از حضور فزاینده چین در دریای چین جنوبی است که از طریق ابزارهای اقتصادی محقق شده است و می‌تواند کوالالامپور را مجبور کند تا در مجامع بین‌المللی موضع حمایتی‌تری نسبت به چین اتخاذ کند (Mistry, 2025).

۲. دیپلماسی پزشکی و بلایای طبیعی که در قالب مأموریت‌های کمان صلح^۱ انجام می‌شوند. دیپلماسی فعال چین در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، از طریق حضور زودهنگام و اهدای واکسن، ارسال تجهیزات پزشکی، و اعزام کشتی‌های بیمارستانی، که با هدف ارائه تصویر یک قدرت مسئول و خیرخواه از خود و در راستای محدود کردن واکنش‌های منفی به ادعاهای چین در دریای چین جنوبی و مدیریت مسائل ارضی در منطقه آسیای جنوبی دنبال شد (Mierzejewski and Chatys, 2020:1; Maude and Fraser, 2022: 9). در این دسته قرار می‌گیرند. همچنین، مشارکت در عملیات امدادرسانی در بلایای طبیعی مانند زلزله سولاوسی (۲۰۱۸) یا طوفان هایان (۲۰۱۳) در فیلیپین، و طوفان کومن (۲۰۱۵) در میانمار از این موارد هستند. دولت چین این کمک‌ها را هم به صورت دوجانبه و هم به صورت همکاری با آسه‌آن در چارچوب چندجانبه در قالب مجمع منطقه‌ای آسه‌آن (ARF) دنبال می‌کند. از آنجایی که ارتش، نقش مهمی در امدادرسانی فوری در بلایا ایفا می‌کند، استقرار نیروهای نظامی برای کمک‌های بشردوستانه و امدادرسانی در بلایا وسیله‌ای مهم برای کشورها است تا یک تصویر بین‌المللی خوش‌بینانه از خود ایجاد کنند و این قدرت را با استفاده هوشمندانه از منابع قدرت سخت افزایش دهند (Gong, 2021:85).

همچنین چین از دیپلماسی فرهنگی خود در قالب برنامه‌های تبادل آموزشی، مؤسسات کنفوسیوس، جشنواره‌های فرهنگی، و بورسیه‌های تحصیلی به عنوان ابزار نفوذ بلندمدت استفاده می‌کند. در کوتاه‌مدت به آرام‌سازی تنش‌ها کمک می‌کنند و در بلندمدت ممکن است مواضع دولت‌های منطقه‌ای را نسبت به چین نرم‌تر سازند. چین تلاش کرده از طریق این مسیر، تصویر خود را بازسازی کرده و حتی در شرایط تنش، فضای ارتباط را حفظ کند. از جمله شواهدی که در این زمینه می‌توان به عنوان نتیجه‌بخش بودن کاربرد استراتژی‌های نرم چین در خارج کردن ابتکار عمل از دست رقبای ذکر کرد واکنش محتاطانه و اعتراض محدود اندونزی به چین در ماجرای جزایر ناتونا است. توضیح آنکه در پاسخ به حفاری نفتی اندونزی در نزدیکی جزایر ناتونا، چین از طریق نامه‌ای تهدیدآمیز و استقرار گارد ساحلی خواستار توقف پروژه از سوی اندونزی شد. با این حال، اندونزی برخلاف واکنش سال ۲۰۲۰ به موضوع ماهیگیری غیرقانونی چین، به جای عمومی کردن موضوع به اعتراض متقابل و محتاطانه‌ای به پکن اکتفا کرد که برخی از ناظران، آنرا نتیجه دیپلماسی همه‌گیری چین می‌دانند. (Maud and Fraser, 2022: 31-32) همچنین این واقعیت که الگوهای دیپلماسی فرهنگی چین اغلب در دوران درگیری‌های ارضی دریای چین جنوبی،

¹ Peace Ark

افزایش یافته است نیز می‌تواند دلیلی بر این موضوع باشد. در واقع، برگزاری جشنواره‌های فرهنگی و ارائه بورس به دانشجویان جنوب شرقی آسیا از جمله اقداماتی است که با هدف تغییر درک چین و تشویق ملت‌های جنوب شرقی آسیا به یادآوری ارتباط فرهنگی و تاریخی انجام می‌شود (Zhang, 2024:45)

مضمون پنجم: شروع نفوذ از حاشیه و گسترش آن به مرکز (فوسکی)

در بازی وی‌چی معمولاً گوشه‌ها به علت محدود بودن به دو جهت و لبه‌ها به علت داشتن فضای بیشتر برای گسترش، آسان‌ترین و امن‌ترین نقاط برای تسلط بر مرکز هستند. درحالی‌که مرکز به همان نسبت که امکان کنترل بیشتر می‌دهد، ریسک بیشتری را برای امتیازدهی دربردارد. از این رو بازیکن حرفه‌ای وی‌چی با شروع کردن بازی از گوشه و حاشیه، پشتیبان مناسبی برای گسترش نفوذ خود به مرکز صفحه ایجاد می‌کند.

مطالعه چگونگی گسترش سرمایه‌گذاری‌های چین در بنادر جهان - به ویژه در مناطق حاشیه‌ای و کشورهای در حال توسعه آفریقایی و آسیایی به خوبی منعکس‌کننده استفاده از فضای حاشیه‌ای برای کنترل بر مرکز است. چین از طریق سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک در زیرساخت‌های بندری در ۲۶ کشور، که شامل مجموع ۵۶ پروژه بندری می‌شود، نفوذ دریایی خود را در اقیانوس آرام و هند به طور قابل توجهی گسترش داده است. در چندین مورد، نهادهای چینی مالکیت قابل توجهی در بنادر کلیدی در اندونزی، بروئی، کره شمالی، کره جنوبی، پرو و دو بندر در استرالیا، سنگاپور، ویتنام و مالزی را در اختیار دارند. همچنین چین کنترل عملیاتی بلندمدت بر بسیاری از بنادر، در استرالیا، مکزیک، کره شمالی، ایالات متحده آمریکا، پاناما، تایلند و کره جنوبی، و پرو را با مدت قرارداد از ۲۰ سال تا دوره‌های نامحدود، به دست آورده است (Acharya, 2025:1-2). سرمایه‌گذاری‌های چین در جزایر اقیانوس آرام عمدتاً در بندری صورت گرفته که دارای عمق لازم برای عبور کشتی‌های نظامی بوده و در مسیر پروازهای هوایی ایالات متحده و استرالیا قرار گرفته‌اند. چین در بنادر اصلی اکثر کشورهای آمریکای لاتین سرمایه‌گذاری کرده است. بندر پاناما به چین این امکان را می‌دهد که از طریق کانال پاناما مستقیماً به اقیانوس اطلس دسترسی داشته باشد. این سرمایه‌گذاری‌ها گویای استراتژی آگاهانه در قالب "دیپلماسی بندری" است که چین را قادر می‌سازد تا نفوذ خود را اعمال کند و دسترسی دریایی خود را تضمین کند. این جزایر می‌توانند به چین اجازه دهند تا در آینده قدرت نظامی خود را در اقیانوس آرام به طور مؤثر به نمایش بگذارد (Acharya, 2025:7-8) همچنین بنادر مورد توجه چین در اقیانوس هند که عمدتاً تجاری بوده و در نزدیکی گلوگاه‌های حیاتی

تجارت دریایی مثل تنگه هرمز، مالاکا و باب المندب ساخته شده‌اند، از این قابلیت برخوردارند که به مراکزی استراتژیک برای حضور دائمی و حتی نظامی چین تبدیل شوند و در شرایط جنگ یا بحران، پشتیبانی لجستیکی و عملیاتی برای نیروی دریایی این کشور فراهم کنند (Wooly and et. Al, 2023: 31-33). چین، با اتخاذ رویکردی مبتنی بر توسعه اقتصادی بنادر تحت عنوان "رشته مروارید" با کمک شرکت‌های بخش غیردولتی علاوه بر کسب نفوذ ژئواکونومیک گسترده، بدون اینکه مستقیماً تهدیدی نظامی به نظر برسد در مناطق راهبردی حضور پیدا کرده است و از طریق سه مکانیزم سرمایه‌گذاری و اداره بنادر، قراردادهای بلندمدت و اجاره (بندر گوادر پاکستان)، و توسعه زیرساخت‌های موازی (مثل شبکه راه‌ها و راه آهن، خطوط لوله انرژی، مناطق ویژه اقتصادی و...) که امکان بهره‌برداری نظامی را فراهم می‌کند اقدام به توسعه بنادر می‌کند. توسعه این بنادر ضمن تأمین امنیت انرژی چین (نمونه بندر کیائوکپو در میانمار) و امکان پشتیبانی لجستیکی از ناوگان دریایی آب‌های دور چین و تبدیل آن به نیروی دریایی فراساحلی و فراملی، امکان حضور نظامی چین تحت پوشش همکاری‌های امنیتی و... را فراهم می‌کند (Sun and Zubir, 2017). همچنین چین با استفاده از سیستم‌های ناوبری ماهواره‌ای و هوشمند و فناوری‌های بندری هوشمند در این بندرهای تجاری و غیرنظامی مطابق استانداردهای بندرهای نظامی علاوه بر اینکه امکان ردیابی کشتی‌ها در زمان واقعی، نظارت بر محموله‌ها، هماهنگ‌سازی زمانی با دقت بالا و انتقال ایمن داده‌ها را فراهم کرده، امکان تغییر سریع کاربری این بنادر برای جابجایی تجهیزات نظامی در مواقع اضطراری اعم از مقابله با تهدیدات امنیتی جدید مبارزه با دزدی دریایی، نظارت بر ماهیگیری غیرقانونی و ایمنی ناوبری – یا مقابله با رقبا را فراهم کرده است. (Tsuchiya, 2025)

علاوه بر بنادر کشورهای جنوب، حضور چین در بنادر شمال و غرب اروپا، سرمایه‌گذاری گسترده در بندر بزرگ پیره یونان در مدیترانه، بندر حیفا در اسرائیل، بندر سینز پرتغال و در روتردام و هامبورگ آلمان و همکاری گسترده با این بنادر در حوزه‌های تجاری، همکاری در علوم دریایی، زیست‌شناسی و فناوری‌های فراساحلی از دیگر نمونه‌های تلاش چین برای گسترش حوزه نفوذ دریایی خود است. در این میان بنادر روسیه نیز به‌خاطر گستردگی جغرافیایی و دربرگرفتن سه اقیانوس و چندین دریا برای چین حائز اهمیت هستند، به ویژه اینکه برخلاف کشورهای اروپایی و اسرائیل که متحدان آمریکا هستند چین از طریق تعمیق دوستی خود با روسیه می‌تواند واحدهای نیروی دریایی خود در یک یا چند پایگاه دریایی روسیه مستقر کند (Wooly and et. Al, 2023 31-33) در مجموع می‌توان گفت هدف چین از کمربند و راه و به ویژه سرمایه‌گذاری‌های چین در بنادر حاشیه اقیانوس‌ها در قالب جاده ابریشم دریایی، تبدیل شدن چین به

کشور دریایی قدرتمند است که بخشی از بازسازی بزرگتر این کشور به عنوان یک قدرت جهانی است (Nantulya, 2025, 4).

نتیجه‌گیری

در مقاله حاضر تلاش شد تا با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون و با کمک چارچوب مفهومی بازی وی‌چی درکی زمینه‌مند از رفتار چین در عرصه دریایی ارائه شود. نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد که چین در عرصه قدرت‌یابی دریایی به جای تکیه صرف بر ابزارها و تاکتیک‌های قدرت سخت براساس مضامین نهفته در بازی وی‌چی از استراتژی‌های صبر، انعطاف‌پذیری، کنترل تدریجی و واکنش نرم و انعطاف‌پذیر استفاده کرده و تلاش می‌کند با در کنترل گرفتن حاشیه‌ها به طور تدریجی بر مناطق و دریا‌های مرکزی کنترل پیدا کند. براین اساس می‌توان نتیجه‌گیری کرد که راهبرد دریایی چین در راستای تأمین منافع اقتصادی، سیاسی، ژئوپلیتیکی و در نهایت کسب برتری با استراتژی‌های بازی وی‌چی همسو بوده است. بر این اساس می‌توان گفت وی‌چی به عنوان یک استعاره فرهنگی چینی می‌تواند به عنوان مکملی برای نظریه‌های غربی مربوط به قدرت دریایی به تبیین دقیق‌تر راهبرد دریایی کمک کند. در عین حال لازم به ذکر است که با توجه به اهمیت نقش فناوری‌های نظامی جدید که امکان بازدارندگی بدون درگیری مستقیم را فراهم می‌کنند، همچنین با در نظر گرفتن جایگاه اقتصاد دریایی در تضمین رشد اقتصادی چین و نقش چارچوب‌های حقوقی بین‌الملل در ایجاد محدودیت برای رفتار تهاجمی چین نمی‌توان راهبرد دریایی چین را صرفاً به این استعاره فرهنگی فروکاست و هریک از این موضوعات به طور جداگانه و در کنار هم به عنوان عوامل موثر بر شکل‌گیری راهبرد قدرت دریایی چین شایسته بررسی و پژوهش هستند.

Reference

- Acharya, A. (2025). China's port diplomacy in Pacific: An assessment (Manekshaw Paper No. 112). Centre for Land Warfare Studies (CLAWS). https://claws.co.in/wp-content/uploads/2025/06/FOR-UPLOAD_MP-112.pdf
- Afrin, S. (2017). The construction of China's artificial island in the South China Sea: The failure of the UNCLOS. *Journal of Conflict and Integration*, 1(2), 66–97. <https://doi.org/10.26691/jci.2017.12.1.2.66>

- Agustin, M., and et. Al. (2024). Lessons from xi Jinping's strategic leadership in supporting maritime policy in the south China sea. *Indonesian Journal of Applied and Industrial Sciences (ESA)*. 3(5), 495-506. <https://doi.org/10.55927/esa.v3i5.11454>
- Arco E. I. (2022). Winning without fighting: China's grey zone strategies in East Asia (CIDOB Report No. 08-2022). CIDOB. https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/hybrid_threats_vulnerable_order/08-winning-without-fighting-china-s-grey-zone-strategies-in-east-asia
- Chan, E. S. Y. (2020) Growing as a Sea Power: Development of China's Maritime Security Strategy from Deng Xiaoping to Xi Jinping (1978-2018). PhD Thesis.
- Chegnizadeh, Qolamali and Mohammad Zare (2025 China's resurgence and the prospects for maritime strategy transformation *World Politics*, 14(2), pp.199-237.[In Persian]
- Chubb, A. (2019, January 22). Xi Jinping and China's maritime policy. Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/articles/xi-jinping-and-chinas-maritime-policy/>
- Das, P. (2011). Securing the Andaman and Nicobar Islands Strategic Analysis, 35(1). 465-478. <https://doi.org/10.1080/09700161.2011.559988>
- Douglas, J. (2012). Defensive realism and Chinese maritime strategy [Master's thesis, Victoria University of Wellington]. Victoria University of Wellington.
- Global-Is-Asian. (2020, August 21). *Power and diplomacy in the South China Sea dispute*. Lee Kuan Yew School of Public Policy, National University of Singapore. <https://lkyspp.nus.edu.sg/gia/article/power-and-diplomacy-in-the-south-china-sea>
- Ghaderi Hajat, Mostafa and Farzad Ahmadi Davazdah Emami (2024) The Geopolitical Foundations of US-China Competition in the Asia-Pacific, *World Politics*, 13(2), pp.53-81.[In Persian]
- GoMagic (2025) <https://gomagic.org/go-term/shicho/>
- Gong, L. (2021). China's disaster diplomacy in Southeast Asia. *The China Review*, 21(4), 77-107.
- Guo, Z. (2024). An exploration of China's new south China sea strategy from the perspective of the 21st-century maritime silk road. *International Journal of Humanities and Social Science Invention (IJHSSI)*. 13 (11). 34-40. <https://doi.org/10.35629/7722-13113440>
- Heriawan, (2022). The ever-growing Chinas maritime rise and south China sea dispute: a literature review. *Journal Houngan Internasional*. 15(1). 71-92. <https://doi.org/10.20473/jhi.v15i1.33644>
- Holmez, J. R., and Yoshihara, T. (2005). The Influence of Mahan upon China's Maritime Strategy. *Comparative Strategy*, 24(1), 23-51. <https://doi.org/10.1080/01495930590929663>
- Islam, M. S. (2018). The Strategies Of China And India In The Bay Of Bengal Region: Revisiting Strategic Competition. PEAR. X(1). 29-53. <https://www.researchgate.net/publication/381031377>
- Junquera, A. R. (2023). The rise of China as a maritime power, Analysis Papers, https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_analisis/2023/DIEEEA58_2023_ABEROM_China_ENG.pdf
- Lai, D. (2004). *Learning From The Stones: A Go Approach To Mastering China's Strategic Concept*, Shi. Strategic Studies Institute, US Army War College. <http://www.jstor.org/stable/resrep11499>
- Lee, S.-F. (2024). Decoding Beijing's gray zone tactics: China Coast Guard activities and the redefinition of conflict in the Taiwan Strait. *Global Taiwan Brief*, 9(6). <https://globaltaiwan.org/issues/vol-9-issue-6/>
- Lin, B., and et. Al. (2022). A new framework for understanding and countering China's gray zone tactics (Research Brief No. RB-A594-1). RAND

Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RBA594-1.html Mahmoudi Baram, Arezo and Fariborz Arghavani Pirsalami (2025) The containment school in the United States' China policy: An explanation from the perspective of the balance of threats, *World Politics*, 14(2), pp.82-113.[In Persian]

Mistry, T. (2025, February 15). *China's influence operations in the South China Sea and the Global South as a means of power projection*. Modern Diplomacy. <https://moderndiplomacy.eu/2025/02/15/chinas-influence-operations-in-the-south-china-sea-and-the-global-south-as-a-means-of-power-projection/>

Maude, R., and Fraser, D. (2022). *Chinese diplomacy in Southeast Asia during the COVID-19 pandemic: Assessing China's practice of diplomacy in the region throughout 2020 and 2021*. The Asia Society Policy Institute. <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep48544.1.pdf>

Mierzejewski, M. and M. Chatys.(2020). China's Covid-19 Diplomacy and the South China Sea Dispute. European policy brief. <https://shs.hal.science/halshs-03151074/document>

Miura, K. (2022). The Domestic Sources of China's Maritime Assertiveness Under Xi Jinping. Wilson Center. https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/uploads/documents/Miura_The%20Domestic%20Sources%20of%20China%27s%20Maritime%20Assertiveness%20Under%20Xi%20Jinping.pdf

Nantulya, P. (2025). Mapping China's Strategic Port Development in Africa. [Report]. Africa Center for Strategic Studies. Retrieved from <https://africacenter.org/wp-content/uploads/2025/04/Mapping-Chinas-Port-Development.pdf>

Pan, Z. (2016). Guanxi, Weiqi and Chinese Strategic Thinking. *Chin. Polit. Sci. Rev.* 1. 303-321. DOI 10.1007/s41111-016-0015-1

Paul, M. (2016). A Great Wall of Sand in the South China Sea? Political, legal and military aspects of the island dispute (RP 8). Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). https://www.swp-berlin.org/publications/products/research_papers/2016RP08_pau.pdf

Pierce, W. G. D., G. Douds, and M. A. Marra (2015) Countering Gray Zone Wars—Understanding Coercive Gradualism,” *Parameters* 45(3)

Quyet, N. H. (2023). Chinese strategy in the south china sea”. *World Affairs*. <https://doi.org/10.1177/00438200231181141>

Tsuchiya, T. (2025). *China's strategic integration of port development and military-civil fusion: Building dual-use infrastructure to support China's goals of becoming a transportation and maritime power* [Research Report, FY2024-#1]. The Japan Institute of International Affairs. <https://www.jiia.or.jp/en/column/2025/04/prc-maritime-fy2024-01.html>

Sarjito, A. (2024). China's gray zone strategy in the south China sea: tactics, objectives, and regional implications. *Indonesian Journal of Multidisciplinary Sciences (IJOMS)*. 3(2). 113-135. <https://doi.org/10.59066/ijoms.v3i2.559>

Sasakawa Peace Foundation. (2012, February). Review of From Mahan to Corbett? Intelligence Analysis. Retrieved August 23, 2025, from https://www.spf.org/oceans/analysis_en/c1202.html

Sazmand, Bahareh and Ahmad Ramezani (2025) The Impact of China's Belt and Road Initiative on the Balance of Power in the Persian Gulf, *World Politics*, 14(3), pp. 111-140. [In Persian]

Senseis (2025). <https://senseis.xmp.net/>

Sherazi, T. Z., Khan, A., and Khan, H. U. (2020). Great Water Wall in South China Sea: Maritime Designs of China under Mahan's Theory of Sea Power. *Liberal Arts and Social Sciences International Journal (LASSIJ)*, 4(2), 278–293. <https://doi.org/10.47264/idea.lassij.4.2.22>

- Silen, K. S. (2020). The impasse of competitive intelligence today is not a failure. a special issue for papers at the ici 2020 conference. <https://doi.org/10.37380/jisib.v10i2.579>
- Speed, E. (1995). Chinese Naval Power and East Asian Security (No. 11). Institute of International Relations, University of British Columbia.
- Till, G. (2023). *How to Grow a Navy The Development of Maritime Power*, London: Routledge
- Sun, D., and Zoubir, Y. (2017). Development First: China's Investment in Seaport Constructions and Operations along the Maritime Silk Road. *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 11(3), 35– 47.
<https://doi.org/10.1080/25765949.2017.12023308>
- Thomas, T. (2014). China's concept of military strategy. *Parameters*. <https://doi.org/10.55540/0031-1723.2968>
- Wooley, A., Zhang, S., Fedorochko, R., and Patterson, S. (2023). *Harboring global ambitions: China's ports footprint and implications for future overseas naval bases*. AidData at William and Mary. <https://www.aiddata.org/publications/harboring-global-ambitions>
- Zhang, S. (2022). Rise of China and its behaviors in the South China Sea: An analysis of defensive realism perspective. *Liberal Arts and Social Sciences International Journal (LASSIJ)*, 6(1), 286–306. <https://doi.org/10.47264/idea.lassij/6.1.18>
- Zhang, W. (2024). Cultural diplomacy and China's image in Southeast Asia. *Journal of Political Science Research*, 5(2), 38–51. <https://doi.org/10.23977/polsr.2024.050204>
- Zhao, P. W. (2023). China's 21st century maritime strategy: A naval historical dialogue between Mahan and Corbett. *European Journal of East Asian Studies*, 22(2), 150-178